

HUSZTI GERGELY

VILLA ABBÁZIA

Open Books

Lázfehér

„Nem illő, hogy az ara az oltár felé menve
körülnézzen és köszöngessen. Szemeit lesütve,
komolyan, meghatottan megy új sorsa elé,
azonban ezen meghatottságot lehetőleg legyőzi.”

Wohl Janka: Illem – A jó társaság szabályai

Budapest, 1911

Nincs más vágyam, mint elbújni a világ elől. Behúszom a sekrestye ajtaját, és hogy bizonyosan ne kövessenek, két marokra szorítom a kilincset, hogy a kézfejem egészen belesápad. Senki nem tör rám, csend van, csak a szívem dobol vadul a fülemben. Fejtől talpig átjár a reszketés, mély levegőt veszek, majd homlokomat a vastag faajtónak támasztom, és lehunyom a szemem. Mint ha büntetésben volnék, mint kislányként, mikor rossz fát tettem a tűzre, és Apám a szoba sarkába állított, hogy színemet se lássa. Olyankor szégyentől vöröslő arcomon patakozottak a könnyek, és míg az Édes békítő szavai meg nem puhították Apámat, órákig mozdulatlan kellett vesztegelnem

a sétapálcák és paraplék társaságában. Fodros, fehér batisztruhácskámban egészen olyan lehettem ott magam is, mint egy nyitva felejtett napernyő. Csak álltam szótlanul, de közben körmömmel lyukat vakartam a virágmintás falikárpiton, afféle gyermeki bosszúból. Azt kívánom, bárcsak most is szólna pár jó szót az érdekemben, talán minden máshogy alakulna. Az Édes bizonyosan nem engedné, hogy Sirola Félix oltár elé vezessen, komoly, asszonyos beszédével meghatná Apámat, hogy tegyen le erről az átkozott frigyről, mely csak keserves bánatot szülhet, más egyebet nem.

A külvilág lassan felfeslik, a fejemben pattogó szikrák elcsitulnak, végre magam vagyok. Csak most eszmélek igazán, hiszen ezek lányságom utolsó percei. Tizenkilenc esztendővel a hátam mögött búcsút veszek a szülői háztól, s vele mindattól, mit ismertem és szerettem, és összekötöm életem egy rövid beszédű, lószagot árasztó és folytonosan izzadó vénemberrel, ki most az ajtó mögött vár rám a templomi sokaságtól körülvéve. Az eskető pap, kihez hét nap előtt gyónásra kellett jöjjek, látva szomorúságomat, megintett, hogy szívemet hálával és alázattal töltsen meg, mint valamennyi házassuló lány, de hiába fohászkoztam Krisztus urunkhoz, se a hála, se az alázat angyalát nem küldte le hozzám. Helyükbe undor és düh költözött, ezek szorongatják a torkomat, szívesen ordítanék, ha nem béklyózna a tudat, hogy az Úr házában ez nem volna illendő cselekedet.

Megfordulok, és hátamat erőből az ajtónak vetve körbeforgok a szűk helyiségben, hátha kiutat találok szorult helyzetemből. A szemközti falon feszület, alatta imazsámoly, tőle bal kézről egy ütött-kopott szekrényben papi reverendák lógnak egykedvűen, azután kézmosó tál, majd egy polcon vaskos imakönyvek és edények állnak glédában, végül egy öltözőasztalka zárja a sort, rajta áldozógyertyák. A kívülről gondosan berácsozott lőrésnyi ablak alig enged a májusi fénynek. Az ajtó az egyetlen kijárat, hiába, börtön ez, a lélek börtöne. Semmi olyat nem találok, mi cinkosom lehetne az utolsó percekben, pedig rég megfogadtam, hogy útját állom e házasságnak. Nem is tudom, miben bíztam eddig, miért vártam türelemmel, talán hogy a gondviselés intézkedjék helyettem? Tudtam jól, Apám hajlíthatatlan, hiszen láttam őket Sirolával áldomást inni a leendő frigyre, és olyan világ még nem volt, melyben Apám adott szavát megszegte volna. Mindenes cselédünk, kit kisanyámnak tudok az Édes halála óta, megleste a házassági szerződést, mert mint mondani szokta, nincs olyan vasalt ajtó, amin ne látna keresztül, és nincs olyan kulcsos szekreter, melynek zárját feltörni ne tudná. Az iratból világossá vált, hogy megállapodtak hozományban és hitbérben, és kisanyám, Ella fültanúja volt egy beszélgetésüknek, melyből az is kiderült, hogy mihelyst a lókupec felesége leszek, Apámnak tetemes kölcsönt biztosít csekély és hosszú lejáratú kamatra, amire égető

szüksége van, mióta befektetései sorra vesztőre fordultak.

Mindehhez én keveset értek, sem nevelőnőm, sem a kisasszonyok, kik nyelvekre, zongorára vagy festeni okítottak, nem műveltek ki abból, mit a férfiak komoly üzletmenetnek mondanak, s mi Apám szája szegletére két keserű és mély árkot ásott, mióta a szerencse elpártolt tőle. De jól emlékszem arra az estére, mikor a bakasztaltól hazajövet felhangoltan és feltűnően mosolygós tekintettel nézett rám, majd arcomat két ujjá közé csípve megjegyezte, *no, bukfenc, mostantól minden jobb lesz, meglásd!* Mint később tudomásomra jutott, ekkor ült le kártyaasztalukhoz a gazdag lótenyésztő, ki megunta magányos özvegységét, és öreg napjaira ismét házasulni vágyott, mihez alkalmas fehérszemélyt keresett. Apám pedig kapva az alkalmon, beajánlott neki, hiszen a bálozókorból lassan kinőttem, és kérőim is elmaradoztak házunktól. Így esett, hogy a vénember nem sokra rá levizitált nálunk, és miután bemutatott neki, élveteg tekintettel annyit motyogott tömött bajsza alatt, hogy *szép, szép kis izabella kanca* – értve ezalatt szalmasárga hajamat és felemás színű csókaszememet.

Ezután vagy kétnaponta eljött, s minthogy a szóbeli széptevéshez cseppet sem értett, hát szalagos csokrétákat és Kugler-bonbont hozott, Apámnak pedig egy diófagyökérből készült szivardobozt, ezüst zárópajzzsal. Ezen alkalmakkor mindkét pártfogóm ki volt tiltva a vizitszobából,

sem szerelmes öcsém, de még Ella kisanyám sem jöhetett be, csak míg a sokadik kávé és kuglófot felszolgált. Engem rendre az Édes falon függő portréja alá ültettek, mi valamicskével öcsém születése után készült róla, és melyen oly elárvultan néz, s mégis oly sugárzóan szép, amilyen én soha nem tudnék lenni. Apám átengedte kedvenc karosfotelét Sirolának, ki nagyurasan elterpeszkedett, sűrűn nyitogatta a burnótos szelencét, miközben vizenyős szemével csippantgatott irányomban, ki tudja, mi járhatott a fejében. Én lesütött szemmel ültem és igyekeztem elnyomni ásíthatnékomat, sem Apámra, sem Sirolára nemigen mertem nézni, hiszen jó ideig nem is tudtam, miben sántikál, Apám üzlettársának hittem, semmi több. Ők folyvást politikáról és közügyekről beszéltek, no meg hamiskártyásokról és versenylovakról, s én nem tudtam a sok névből kihámozni, hogy ki való közülük az Országházba, s ki lehet házaló. Ella mesélte, ki minden pesti pletykák ismerője, hogy nem csupán kapzsi és falánk, de kikapós is a vénember, cselédeit úgy váltogatja, mint más a fehéreneműt, ilyenformán a cselédszerző zubringernék egymásnak adják nála a kilincset, minthogy senki nem elég jó neki. Nem győzik teljesíteni kívánságait, decernyázik velük, ölébe ülteti őket és malacságokat sugdos a fülükbe, mint holmi francia fércregényekben.

Mi tagadás, nem kaptam kedvet hozzá, mit tétézett egy alkalom, mikor Apám vidékre utazott,